

Norges Naturvernforbund

Friends of the Earth Norway

ÅRSMELDING FOR 2019: NATURVERNFORBUNDET I FET

Dette er sakene vi på sist årsmøte valgte å ha hovedfokus på i 2019

- Vi ville ta endelig stilling til om vi går inn for en sammenslåing av lokallagene i nye Lillestrøm kommune.
- Vi ønsket å arbeide grundig med vår uttalelse til Fet kommunes arealplan.

Organisatorisk

Årsmøte

Årsmøtet ble avholdt på Herredshuset i Fet, den 6.03.2019. Det ordinære årsmøtet ble gjennomført først. Deretter var det foredrag om det internasjonale prosjektet TransForest, og om restaurering av varmekjær edelløvskog. Vi hadde invitert Björn Nordén fra Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) til å snakke om dette.

Styret

Det har vært 5 ordinære styremøter, i tillegg til et fellesmøte med Naturvernforbundet i Skedsmo 18.09. På styremøtet 29.05.2019 var vi først på befaring i Holsevja. Vi har også deltatt i styret og samarbeidsutvalget for Fetsund Lenser (v/Kirsti I. Røtzer).

Styret i Naturvernforbundet i Fet består av:

Leder:

May Oldervik
Tlf: 99741483
Epost: momoldervik@gmail.com

Styremedlemmer:

Sunniva Pallin Tlf 94182976
Kirsti Ingebricson Røtzer Tlf 92437300
Liv Grøtvedt Tlf 92097204

Medlemmer

Lokallaget i Fet består av 56 medlemmer, to mer enn i fjor.

*****

Skal vi slå oss sammen med Naturvernforbundet i Skedsmo til nye Naturvernforbundet i Lillestrøm?

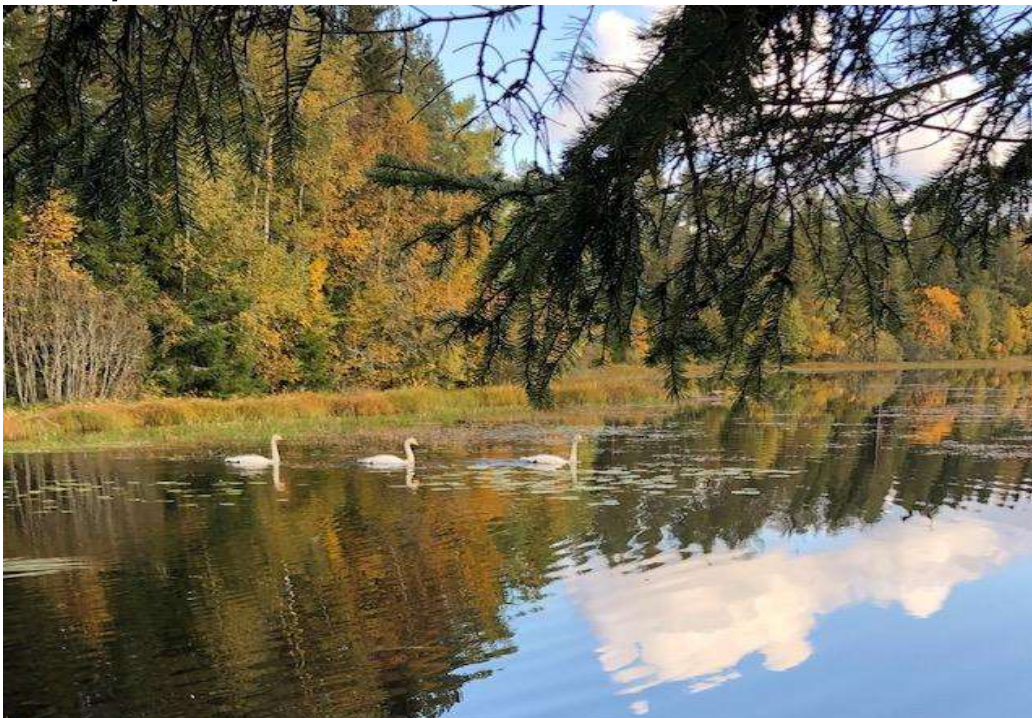
Vi har tenkt en del på dette og hatt felles møter mellom Fet og Skedsmo både i 2018 og 2019.

Vi hadde møte med styret i Skedsmo 27/8-2018 på Huseby (Skedsmo) der vi orienterte hverandre om hvordan vi jobbet og hva slags aktiviteter vi bruker å ha. Vi ble enige om å undersøke praktiske sider ved å nedlegge lokallag og opprette nye. Vi diskuterte om vi skulle gjøre vedtak om sammenslåing på årsmøtet i 2019. Dette ble diskutert videre i lokallaget i Fet, og vi fant ut at nedleggelse/sammenslåing burde vente til årsmøtet i 2020.

Et nytt felles styremøte med Skedsmo ble holdt 18.09.2019 i Gml. Fetvei 6. Her bestemte vi dato og sted for første felles årsmøte for det nye lokallaget. Hovedsak: Stifte Naturvernforbundet i Lillestrøm. Vi bestemte også at vi ikke kan være alt for mange i styret, og at det ville fungere bra med arbeidsgrupper ved siden av. Store og viktige saker må vi samarbeide om, mens mer lokale saker kan vi jobbe med i de respektive arbeidsgruppene. Kirsti Ingebricson Røtzer fortsetter sitt arbeid i styret og samarbeidsutvalget i Stiftelsen Fetsund Lenser og Besøksenter Våtmark. Raviner i Skedsmo er nå fredet, vi må jobbe for å få fredet raviner også i Fet og Sørum.

Formelt sett vil det nye laget Naturvernforbundet i Lillestrøm dekke de tidligere kommunene Fet, Skedsmo og Sørum. Saker som gjelder Sørum vil kanskje ligge nærmere for arbeidsgruppa i Fet, men dette får gå seg til etter hvert. Alle medlemmer med epostadresse i Sørum ble invitert til fellesmøtet 18.09.2019, i alt 30, men ingen kom. I Sørum har de ikke hatt noe eget lokallag, og medlemmer av Naturvernforbundet som bor i Sørum har vært organisert som direkte-medlemmer til fylkeslaget.

Svaner på Heia

Arbeidet med Fet kommunes arealplan

Merknader til kommunens arealplan 2018-2030 ble sendt til Fet kommune 15.04.2019. I forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel har vi særlig lagt vekt på følgende: Sårbare områder med høy verneverdi, områder med utrydningstruede arter, områder med betydning for bevaring av naturmangfold og områder med betydning for friluftsliv og rekreasjon. Vi vektlegger også vern av jordbruksareal i våre merknader, samt tilrettelegging for kollektivtransport og tilgjengelighet for syklister og fotgjengere.

Det er viktig å ta vare på ravinelandskapet i Fet. Det er foretatt en kartlegging og klassifisering av raviner i Fet kommune (publisert på Fet kommunes nettsider 3.08.2018, rapporten ble ikke gjenfunnet på Lillestrøm kommunes nettsider). Tidligere forsvant ravinene pga bakkeplanering for jordbruk, i dag er det masseuttak og utbygging som er den store trusselen.

Den største ravina i Fet, på Svindal/Fjellsrud, har A-verdi, men er opprettholdt som båndleggingssone 710-3 til fremtidig massedeponi. Dette til tross for at båndleggingen fra 2015 gikk ut etter 3 år, altså i 2018. Forutsetningene for et mulig massedeponi med masser fra Feiring bruk har i mellomtiden endret seg.

Vi mener at også Sundeveja og ravina på Fråstad må markeres som hensynssoner. Sundeveja har A-verdi i undersøkelsen til Biofokus, og ravina på Fråstad/Varå mølle fikk C-verdi, men betegnes som lokalt viktig. Den planlagte utbyggingen på Varå mølle/Fråstad berører denne ravina. Planene bør endres slik at utbyggingen ikke kommer i konflikt med ravina.

Boligbygging i ravineområder bør også unngås fordi det kan være forbundet med rasfare. Gjeldende arealplanbestemmelser (utledet fra Plan- og bygningsloven) setter 15 meters grense til raviner ved utbygging.

Våre merknader til kommunens arealplan omtaler også våtmarkene langs Øyeren og Glomma, og vi påpeker at parkeringsplass i Stintevja ved Svingen holdeplass er en veldig dårlig idé. De luftige planene om ny bosetting langs østsiden av Glomma, kalt «Lensebredden» får heller ikke positiv omtale i våre merknader. Glomma og dens randsone er i seg selv en viktig biotop for flora og fauna, og utbyggingsarealer bør ligge i god avstand fra elvebredden. Prinsippet er at det skal være en 100m vernesone langs vassdrag.

Planlagte, lovlige og ulovlige massedeponier, «grønn grense», jordvern, park- og grønstruktur m.m. blir også omtalt i våre merknader til arealplanen.

Arealplanen har blitt behandlet og vedtatt i Fet kommune. I behandlingen av arealplanen i Fet kommune ble det ikke tatt hensyn til noen merknader verken fra oss eller fra Fylkesmannen.

Holsevja ved Stangeskovene

Holsevja er registrert i Miljødirektoratets Naturbase som «svært viktig (A)». Naturvernforbundet i Fet påpekte i en høringsuttalelse til Sentrumsplanen i 2017 viktigheten av at det beholdes en hensyns-/vernesone mot evja, og at det ikke må gjennomføres tiltak eller drives virksomhet som kan forurense eller ødelegge denne. I mai 2019 klaget vi på kommunestyrets vedtak om Detaljreguleringsplan

for Stangeskovene gnr19 br.nr. 25 m.fl. Hele bekkedraget fra Holvevja og inn til Faldalsveien er definert som hensynssone. I dette området er det planlagt båthavn. I tillegg er det på plankartet tydelig markert at innerste del av bekkedraget skal fylles opp og bli «grøntområde», og båthavna skal fortsette på tvers av det oppfylte bekkedraget. Naturvernforbundet protesterte, og mente at Fet kommune med dette gikk imot egne vedtatte hensynssoner. Vi mener at plankartet til Stangeskovene burde endres slik at bekkedraget ikke blir berørt. Vi ba om at båthavna skulle tas ut av planforslaget. Høsten 2019 var vi i et møte med kommunen om vår klagesak, og det ble foreslått å fjerne innerste del av båthavna og tegne inn bekkedraget på plankartet for å hindre utfylling. Vi valgte likevel å opprettholde vår klage, slik at saken kan gå videre til Fylkesmannen for vurdering og endelig avklaring. (Brev sendt til Lillestrøm kommune 2. januar 2020).

Befaring ved fv279, ny Garderveg mellom Garderåsveien og Fetsund sentrum

August 2019: Biolog Leif Gjerde inviterte til befaring. En fra Naturvernforbundet i Skedsmo og tre fra Naturvernforbundet i Fet deltok.

Engerveien sør for ny Garderveg stenges for biltrafikk og bygges om til gang- og sykkelvei. Ny hovedbru med både kjørebane og gang/sykkelvei legges over ravinedal, ca 65 meter tofelt + gang og sykkelvei ved Enger, T-kryss og ny undergang. Ny FV 279 skal etter planen stå ferdig i juli 2020 og er kostnadsberegnet til 226 millioner kroner. Det skal bygges 1,5 kilometer ny vei som tofeltsveg fra Støvin til Fetsund sentrum. Rundkjøringer skal erstatte eksisterende kryss Garderveien/Garderåsveien og Garderveien/ Faldalsveien, og det bygges T-kryss i Engerveien. Prosjektet omfatter også 2,1 kilometer med gang- og sykkelveier og 150 meter med fortau, bussholdeplasser etc. Prosjektet inkluderer dessuten omlegging av vannledningen for Nedre Romerike vannverk og vann- og spillvannsledningen til Fet kommune, samt å etablere nytt overvannssystem som knyttes til det eksisterende anlegget i Fetsund sentrum. Det skal også etableres støttefylling i ravinedal og nye adkomster til private eiendommer. Statens vegvesen gjennomfører utbyggingen på vegne av Akershus fylkeskommune (nå Viken FK). Byggeleder er Anne Kathrine Holtet i Statens vegvesen.

Store mengder matjord mellomlagres og flyttes. Ved gangbru over ravinedal var ravinebekken lukket, og det var fylt ut med både pukk og jord. Høsten 2019 var det vanskelig å se hvor bekkene skulle gjenåpnes og gå. Vi regner med/håper at bekkene vil åpnes. Vi vil følge opp dette i 2020.

Fortsatt fare for nedleggelse av dammene Tientjern og Abortjern?

Dammene har ikke vært drikkevannskilder på veldig lenge og Nedre Romerike vannverk skal ikke lenger ha ansvar for damsikkerheten. Dermed må noen andre overta ansvaret. I forrige årsmelding skrev vi om vår Høringsuttalelse til NVE i april 2018. Her påpekte vi at en eventuell nedleggelse av de to dammene vil få betydelige konsekvenser både for naturverdier, kulturhistorie og for friluftslivet i bygda.

Dammene kan bevares hvis kommunen overtar som dameier. Kommunen var positivt innstilt, men det var ikke fattet vedtak pr. 31.12.2018. Det var

usikkerhet rundt kostnadene ved å overta ansvaret for rehabilitering, og sikre at det ikke blir dambrudd med fare for liv og helse i framtida.

Status pr. 31.12.2018: Saken om nedleggelse er fortsatt til behandling, men det nærmer seg vedtak. Muligens i februar 2019 (Arnljot Eindride Strømseng, NVE).

23.08. På forespørsel til Fet kommune om det har kommet noen avklaring vedrørende overtagelse av dammene, og eventuelt en avtale mellom Nedre Romerike Vannverk (NRV A/S) og Fet kommune, fikk vi følgende svar fra enhetsleder på kommunalteknikk: «Vi avventer NRVs behandling av saken i sitt styre, før Fet kommune (ev. Lillestrøm) fremmer den til politisk behandling. Opprusting av dammene skal økonomisk være sikret i NRV A/S. Vi har ingen kjennskap til NRVs økonomi.»

Status pr. 31.12.2019: NRV A/S har pr. i dag ingen ferdig sak. Den blir sannsynligvis ferdig behandlet høsten 2020, deretter vil saken gå til Lillestrøm kommune for behandling. (Informasjon fra Ulf Engebraaten i NRV. Det er NRV A/S som har ansvaret for dette, og ikke NRV, men de samarbeider.)

Dersom det skulle bli aktuelt med rivning av dammer, er det Arne Hammersland i region øst som mottar beskjed om dette. Vi har hittil ikke mottatt signaler som skulle tilsi at noen av dammene i Fetsund skulle bli nedlagt.

Glommakryssing - status

Vi uttalte oss om Glommakryssing i 2017 ved høringsuttalelse sendt Fet kommune 27.05.2017 og ved kommentarer til Planprogrammet for kommuneplanens arealdel (27.9.2017). Det ble det lagt ut 3 alternative linjer til offentlig høring for videreføring av 4-felts veg over Glomma og fram til Kringen. Etter høringen gjenstår 2 nå reelle alternativer; A2 og E2. Fylkesmannen og Statens vegvesen hadde innsigelse mot E2-alternativet. Innsigelsen fra Riksantikvaren mot A2 på grunn av nærheten til Fetsund lenser og forekomst av historisk tømmer i elvebunnen er trukket tilbake etter at traseen til den nye lokalbrua ble flyttet noe lenger nordover. NVE har hatt innsigelser til både A2 og E2 angående grunnforhold i elva, elvebreddene ved fundamentering og problemer ved flom. Statens vegvesen jobbet med innsigelsene og gjorde nødvendige endringer og forbedringer i planene innen utgangen av 2017.

Status pr 31.12.2018: A2-alternativet har en kostnadsramme på 2550 millioner 2018-kroner. Med planer om en lokal bru som skal sørge for at man kan komme fram uten å måtte inn på rv22, blir det en ekstra kostnad på 326 millioner 2018-kroner. Dette kan finansieres ved bompenger, men det må godkjennes både i Fet kommune og deretter i Akershus fylkeskommune (garantist). Statens vegvesen vil anbefale A2, men ikke før finansieringen av lokal bru med bompenger er godkjent.

Status pr 31.12.2019: Kostnader med bompenger ved lokal bru ble godkjent i Fet kommune og i Akershus fylkeskommune før sammenslåingen. Valget mellom A2 og E2 ble ikke tatt i Fet kommune høsten 2019, men avgjørelsen ble «overført» til Lillestrøm. Kommunedelplan for Glommakryssing (trasévalg) skal - etter planen - opp i Lillestrøm kommune i 2. kvartal 2020. Dersom flertallet går imot A2-alternativet, vil saken gå tilbake til Statens vegvesen for videre

utredninger. E2-alternativet er adskillig dyrere og vil også medføre høyere bompengesatser.

Høringsuttalelse til «Hovedutfordringer i vannområde Øyeren» og «Hovedutfordringer i vannområde Leira-Nitelva»

Vi sendte inn vår høringsuttalelse til Østfold fylkeskommune 29.06.2019. Høringsuttalelsen var et samarbeid mellom Naturvernforbundet i Skedsmo og Naturvernforbundet i Fet.

Vi merker oss at introduserte arter og sykdommer påvirker vannforekomstene aller mest, mens jordbruk og avløpsvann kommer som nr 2 og 3 når det gjelder å påvirke vannkvaliteten. Som faktor nr. 4 kommer «urban utvikling» når det gjelder å påvirke vannkvaliteten negativt.

Vårt innspill:

- Intensivere informasjon til befolkningen om spredningsfare for de ulike artene. Få ut informasjon om vasspest, ørekyt og andre fremmede arter til alle relevante befolkningsgrupper i ulike sosiale medier og andre medier. Dette er noe alle kan og bør bli mer oppmerksomme på, selv om man bare flytter en kano fra et vann til et annet. Hva kan den enkelte gjøre for å unngå å spre slike arter?

Avløpsvann rangerer som tredje viktigste påvirkning på vannkvalitet. Fet kommune avviklet sitt renseanlegg på Øya i 2016 og gikk sammen med Sørums og Gjerdrum kommune inn i Mira IKS - Midtre Romerike Avløpssekselskap - 1.januar 2017. Renseanlegget er lokalisert på Tangen i Sørums kommune.

Våre innspill:

- Renseanleggene må være store og robuste nok til at de kan ha tilstrekkelig med kunnskap og ekspertise til effektivt å kunne hindre uforutsette utslipp. I november 2012 skjedde dette: 16 kubikkmeter med rensemedier (små hvite/ gjennomsiktige plasthjul-rensedyer) ble ved et uhell sluppet ut fra Hogseth renseanlegg i Sørums. Rensedyene ble spredd i Glomma og Øyeren. Noe ble forsøkt sugd opp av Sørums kommunalteknikk. Vi har funnet rensemedier ved rydding langs stredene i Nordre Øyeren i alle årene etter uhellet. Vi vet ikke i hvilken grad dette har påvirket fugler og andre dyr. Vi er bekymret for at flere større eller mindre uhell med utslipp (rensedyer, kjemikalier el.l.) kan skje uten at det blir oppdaget og offentlig kjent.
- Vi er spesielt bekymret for vannkvaliteten i Leira som bl.a. er resipient for avløp fra Gardermoen renseanlegg som mottar kloakk fra bl.a. Ullensaker, Nannestad og Kløfta.
- Vi savner en egen diskusjon av påvirkningen fra Oslo Lufthavn Gardermoen. Det inkluderer både avløpsvann, avisningsmidler og konsekvensen av relativt hyppige uhellutslipp (som PFOS og andre kjemikalier) som har skjedd ved flyplassen.

Andre innspill:

- **Ravinedaler og evjer** er viktige naturtyper i Fet og Skedsmo. Evjer og raviner er viktige for naturmangfold og kan i økende grad være viktige bufferoner ved klimaendringer og ekstremvær. Til Skedsmo kommunes nylig vedtatte kommuneplan ble det gjort modellberegninger som viste at de gjenværende restene av ravinene hadde en svært viktig funksjon som flomdempende bufferområder og

fordrøyningsområder. Lignende beregninger burde kunne gjøres for hele vannområdet.

- **Fjellsrudravina** står fortsatt i arealplanen for Fet med mulig oppfylling med masser fra Feiring bruk. **Stintevja** blir stadig truet av gjengroing og av behovet for flere parkeringsplasser ved Svingen. Det ytres stadig ønsker om asfaltering av hele eller av deler av Stintevja. **Sundevja** blir truet av oppfylling/sikring og trenger skjøtsel for å kunne beholde vegetasjon som er spesifikt for beite/ kulturlandskap. Ved **Holsevja** er det viktig at det beholdes en hensyns-/vernesone mot evja og at det ikke gjennomføres tiltak eller drives virksomhet som kan forurense eller ødelegge denne.
- Problemer med **veisalting**, **gummigranulat**, **sigevann fra Brånåsen avfallsdeponi** og **Jølsen Miljøpark** ble omtalt. Sigevannet fra Brånåsen (har Skedsmo kommune noen gang sjekket sigevannet fra dette deponiet?) og Jølsen med alle sine miljøgifter renner ut i hhv. Nitelva og naturreservatet.

Konseptvalgutredningen for Veiforbindelse øst for Oslo

Naturvernforbundet i Fet har i 2019 deltatt i Statens vegvesens referansegruppe for «Konseptvalgutredningen (KVV) for Veiforbindelse øst for Oslo». Vårt medlem Mette Sperre har deltatt på to av tre seminarer i referansegruppen.

Status pr 31.12.2019: KVV'en ble stort sett ferdigstilt i 2019 og ble lagt ut på høring 07.01.2020 (høringsfrist 16.03.2020).

Aldri før hadde vi vært så mange og ryddet så mye! Bildet viser bare en del av fangsten på årets strandrydding i Svullet og Øyeren

Onsdag 24. april arrangerte vi **strandryddedag i Nordre Øyeren naturreservat** i samarbeid med Statens Naturoppsyn (SNO) og Besøkssenter våtmark. Denne gangen ryddet vi langs strandkanten på Svullet mellom Nerdrum og Tuen. Vi var rundt 40 store og små frammøtte, i tillegg til SNO sine folk som deltok med organisering og «søppelhåndtering». Dette er noe vi gjør i samarbeid med Besøkssenter våtmark hver vår, og arbeidet bidrar vesentlig til renere strender i naturreservatet. Vi holdt på fra kl. 17.30 til 21.00.

Fest med faglig innhold for medlemmer og andre

Den 28. august arrangerte vi fest med god mat og drikke på Våtmarkssenteret. Vi hadde invitert Trude Starholm til å snakke om sine erfaringer med å anlegge blomstereng i egen hage. Mange kom og det ble god stemning, mye diskusjon og mange spørsmål til Trude.

Se også **facebooksidene til Naturvernforbundet i Fet**

<https://www.facebook.com/Naturvernforbundet-i-Fet-1650305761859291/>

Du hjelper oss med å nå ut i verden ved å like siden vår!

Andre saker:

- Deler av arkivmaterialet fra Naturvernforbundet i Fet skal leveres til lokalhistorisk forening i Fet. Mette og Kirsti påtar seg jobben med å rydde i materialet før det gis til lokalhistorisk forening.
- Vi har gitt kr 10.000 til Besøkscenter våtmark Nordre Øyeren som tilskudd til nytt fugletårn på Jørholmen
- Vi har gitt kr 5.000 til Natur og Ungdom, øremerket Repparfjorden
- Gjentatte henvendelser til Sørum kommune ang. forsøpling rundt parkeringsplassen ved sydenden av Varsjøen ved rv 170 i 2018. Folk fra kommunen dro på befaring. Det viste seg at søppelet var så nær veien at Statens vegvesen måtte ta ansvaret. Etter en purring ryddet Statens vegvesen dette området første halvår 2019.
- Vi tok kontakt med Naturvernforbundet sentralt ved flere anledninger for å få råd og hjelp i de organisatoriske endringene vi står ovenfor. Vi fikk råd og hjelp først fra Randi Alsos, senere av John Magne Pedersen Tangen.
- 25.10. Mette S. spør prosjektleder for fv 279 i Statensvegvesen om et møte med befaring for å kunne se på og få informasjon om slutføringen av støttefyllingen og vegetasjonen, samt bekkeføringen under den nye broa på fv. 279 over Garder i Fet. Hun fikk avslag med begrunnelse at det var lite hensiktsmessig på dette tidspunktet. Holtet foreslår å avvente til prosjektet har kommet lengre i dette området.
- 20.10. Liv deltok på tur i Hanaborgåsen med Naturvernforbundet i Lørenskog. Dårlig vær, men fint ravinelandskap med vakre vann innover i åsen og hyggelige folk! Feltbiolog Siri Khalsa fra miljøvernorganisasjonen Monark og Tom Clark (leder i Naturvernforbundet i Lørenskog) var med.
- Kirsti hadde et leserinnlegg om naturmangfold i Romerikes Blad 28. september: «Naturen taper alltid». Leserinnlegget var en reaksjon på et intervju med Mette Scharning (Fet Ap) der hun klager hun over at Fet kommune ikke fikk avgjøre at den nye Glommakryssingen skal gå i tunnel gjennom Garderåsen.